

УНИВЕРЗИТЕТУ „МЕГАТРЕНД“
ФАКУЛТЕТУ
БЕОГРАД

ФАКУЛТЕТ ЗА МЕНАџМЕНТ
11 Број 012-001-095
Датум 25.2.2019.
Зајечар, Парк шума Краљевица

ЗАВРШНИ РАД НА СТУДИЈАМА ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

На основу одлуке Сената Универзитета од _____, пошто смо проучили урађену докторску дисертацију _____ под називом:

(навести: ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ИЛИ УМЕТНИЧКИ ПРОЈЕКАТ)

ЕКОНОМСКИ И ПРАВНИ АСПЕКТИ ПРОЦЕСА ПРИЈЕМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ЕВРОПСКУ УНИЈУ

кандидата: мр Владимира Радивојевића подносимо следећи:
(звање, име и презиме кандидата)

РЕФЕРАТ

1. Основни подаци о кандидату, докторској дисертацији/ уметничком пројекту

Владимир Радивојевић је рођен 15.02.1950.године у Пироту.Основну школу и гимназију завршио је у Књажевцу. Затим је 1968/69 уписао студије на Правном факултету у Нишу. Дипломирао је 04.11.1972. године а 27.06.1974. године изабран је за судију Општинског суда у Књажевцу. Од 1978-1983. године обављао је посао истражног судије Општинског суда у Књажевцу. Средином 1992. године изабран је за председника Општинског суда у Књажевцу, а на овој функцији се налазио до октобра 2001. године. Затим је 16.09.2002. године на Правном факултету у Београду одбранио магистарски рад: „Улога Суда Европских Заједница у остваривању економских циљева ЕЕЗ“.На Факултету за менаџмент у Зајечару пријавио је 2016. године докторску дисертацију под називом „Економски и правни аспекти процеса пријема Републике Србије у Европску унију“.

2. Предмет и циљ докторске дисертације/уметничког пројекта

Предмет докторског рада

Полазећи од суштинског става да је пријем у Европску унију (ЕУ) посебан облик уговорног односа између ЕУ и државе кандидата за чланство, предмет дисертације јесу шире анализирани економски и правни аспекти који се остварују током прилагођавања економског и правног система Републике Србије економском и правном саставу уније. Према томе, у раду је сагледан процес пријема Србије као државе кандидата са аспекта испуњености економских и правних критеријума за чланство, као и економски, правни и други захтеви и обавезе који се неминовно појављују током отварања преговарачких поглавља. Пријем држава кандидата Европску унију, уз економске и правне последице које носи са собом, као тема дисертације у основи ће обухватити широко поље истраживања бројних и утицајних критеријума који утичу на модел и процес пријема у чланство европске породице држава. Но, искуствено посматрано управо је испуњеност

економско-правних критеријума државе кандидата за чланство, од пресудног значаја како за отпочињање приступних преговора, тако и за успешно окончање истих, као и целокупног поступка пријема. Такође, у самом преговарачком процесу, већина поглавља односи се на економску и правну стварност државе кандидата и њене могућности да постојеће стање у овим областима што успешније прилагоди правилима ЕУ.

У досадашњим научним сазнањима на овом пољу истаживања наше стварности, има различитих мишљења о томе шта је генерално пресудно да се процес пријема државе у ЕУ успешно приведе крају. Поготово у последње време провејавају ставови да су политички захтеви пресудни у преговарачком процесу, а да су правни и економски аспекти аспекти у другом плану. У раду су стога, јер је то, у крајњој линији и предмет истог, у складу са свиме што је до сада изречено о овој теми, сагледани управо економски и правни аспект процеса пријема као најзначајнији, уз поштовање других аспеката које овај поступак неминивно носи са собом али који су бар по нашем мишљењу, ипак, секундарног значаја.

Економски аспекти процеса пријема Србије у ЕУ су обрађени кроз расправу о преговарачким поглављима која се тичу транспортне (саобраћајне) политике, транс-европских мрежа, као и усклађивања постојећег нормативног оквира који се тиче поступка јавних набавки.

О правним аспектима процеса пријема Србије у ЕУ расправља се кроз сагледавање правно-институционалног оквира сарадње Србије у ЕУ, као и кроз сагледавање процеса реформи правосудног система, поштовања људских и мањинских права и безбедности друштва.

Временско одређење предмета истраживања смештено је у период од 2005. до 2016. године. У овом временском периоду, посебно је изражена тежња Републике Србије да се прикључи ЕУ кроз подношење кандидатуре за чланство, потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању и отварање преговарачких поглавља.

Простор који је обухваћен истраживањем је територија Републике Србије али и читав европски континент.

Научни циљ:

Научни циљ дисертације је да се применом научних сазнања и метода, на примеру Републике Србије, опишу економски и правни аспекти процеса пријема Републике Србије у ЕУ, као и да се истакне њихов примарни значај у односу на друге аспекте преговарачког поступка. Потврда главне хипотезе истраживања, да што су економски и правни аспекти у преговарачком процесу израженији, кроз одређена преговарачка поглавља, то је процес пријема државе кандидата у ЕУ ефикаснији, први је допринос ове расправе. Такође, остварени циљ дисертације је и указивање на значај правних и економских аспеката преговора и њихов утицај на све сфере друштвеног живота Републике Србије. На основу извршене комплексне анализе економско-правних аспеката, указује се и на могуће правце и нову физиономију развоја ЕУ, као и могуће трансформације ЕУ у Светску унију, у којој би чланице биле и друге а не само европске државе. Даље, обухваћен је и научно објашњен већи број правних захтева али и економских услова које прате процес пријема у ЕУ. Сам преговарачки процес између Републике Србије и ЕУ, представља плодно тло за научну обраду посебно када је реч о правним и економским аспектима који се у пракси појављују уз друге специфичности које тај процес носи са собом, што је кроз дисертацију и доказано. Посебно су те

специфичности изражене сходно особеностима Републике Србије као државе кандидата, сагледавајући политичко, економско, правно и културно наслеђе наше државе. Тим пре, је њихова научна обрада од изузетног значаја, поготово што настоји да третира и на адекватан начин издвојене проблеме праксе у преговарачком поступку кроз одређена поглавља

Друштвени циљ:

С обзиром на то да тренутна ситуација у којој се држава Србија налази у процесу пријема у ЕУ, тј. отварање већег броја поглавља, друштвени циљ одређен да се научној али и широј јавности уопште, на методичан и систематичан начин приближи процес преговора, као и да се укаже на правне и економске аспекте који иду прате и усмеравају га како би био финализован пријемом Србије у чланство ЕУ, је кроз дисертацију остварен. Од ширег друштвеног значаја је што је обрадом теме процес преговора осветљен са правних и економских становишта и приближен научној али и друштвеној јавности. Ширење знања о Европској унији, посебно о њеним економским и правним тековинама, које укључују јединствено европско тржиште и специфичан правни систем (правне тековине ЕУ) показало се као неопходно са позиције настојања актуелне политике Републике Србије да досада учињене напоре валоризује у скорој будућности пријемом у чланство ЕУ. Тиме су темељна знања о ЕУ кроз практичну примену даље развијана и оплемењена новим, која се пре свега односе, како је већ речено на правне тековине и економске вредности европске садашњости, али и будућности, наравно у складу са актуелним друштвеним кретањима у Европи и свету.

2. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Како би рад био одбрањен у складу са научно заснованим стандардима, односно са постављеним предметом и циљем истраживања, докторска дисертација је утемељена на следећим хипотезама:

Главна хипотеза:

Што су економски и правни аспекти процеса пријема Републике Србије у ЕУ кроз преговарачка поглавља израженији, то је сам процес преговора успешнији и ефикаснији.

Користећи статистички метод у приказивању постојећег стања о испуњености економских и правних критеријума у Републици Србији у поступку отварања преговарачких поглавља са Европском унијом при обради прикупљених података (квалитативних и квантитативних) примењена је економетријска метода уз коришћење статистичке апликације SPSS.

Нешто више од половине анкетираних је женског пола, односно 12,6% више од мушког пола, а највећи број анкетираних према старости су особе од 18 до 24 године и то са 37,55%, а најмање преко 65 година старости од само 5,95%.

Што се стручне спреме тиче највећи број испитаника има средњу стручну

спрему и то 51,57%, а најмање је магистара 3,97%.

Социо-економски статус показао је да је највећи број анкетираних из групе незапослених и то 45,06%, а најмањи пољопривредника 3,56%.

Место анкетираних је јужна Србија, 53,33%, и источна Србија где су обрађени Зајечар и Књажевац.

Укрштањем анкетираних питања и датих одговора закључује се да најмање анкетираних из групе је потпуно несагласно, а да је спољна и унутрашња политика једини проблем као и да је највећи беневит тржишна економија и отворено тржиште што показује и просек оцене и стандардна девијација.

На овај начин се показује да је главна хипотеза да су правни и економски аспекти процеса придруживања Републике Србије у Европску унију у потпуности оправдани.

Посебне хипотезе:

X1: Што је способност преузимања права и обавеза која проистичу из процеса пријема у ЕУ израженија од стране државе кандидата то је већа могућност прихватања и имплементирања тековина правне, економске и монетарне уније.

X2: Што су владавина права, поштовање људских права и заштита мањина на већем нивоу то је већа стабилност институција којима се гарантује демократија у политичком и правном систему државе кандидата.

X3: Што је већа способност тржишне економије државе кандидата да се носи са притисцима конкуренције на јединственом тржишту уније, веће су и могућности за пријем у ЕУ без тежих економских последица по домаћу привреду.

Остали аспекти као што су владавина права, развој демократских иницијатива, здравство, развој домаће привреде, национална култура су са високом просечном оценом и стандардном девијацијом што доказује и остале три посебне хипотезе су доказане и с правом су испитаници кроз анкету показали да су за придруживање Европској унији, а да докторска дисертација предвиђа што скорији пријем Републике Србије у Европску унију.

Бржим отаварањем преговарачких поглавља процес преговарања биће успешнији и ефикаснији и нормално ће скратити време пријема Републике Србије у чланство Европске уније.

4. Кратак опис садржаја

Докторска дисертација по називом: „Економски и правни аспекти процеса пријема Републике Србије у Европску унију“, садржи: Увод, шест поглавља, закључак и прилоге.

У Уводу је одређена сврха рада односно истраживање и изучавање института придруживања Европској унији. Посебно је истакнута чињеница да ће институт придруживања Европској унији у будућности и даље бити актуелан.

Прво поглавље под називом: Методолошко хипотетички оквири истраживања садржи: предмет истраживања, циљ истраживања, хипотезе, научне методе и друштвени и научни допринос истраживања.

Друго поглавље по називом: Историјат проширења и општи услови за пријем у чланство ЕУ, објашњава процес придруживања, преговарања о приступању ЕУ, као и значајне аспекте политике проширења ЕУ.

Треће поглавље под називом: Економски аспекти придруживања ЕУ. бави се економским показатељима у процесу придруживања Републике Србије ЕУ, као и приближавањем нашег коморног система захтевима уније.

Четврто поглавље под називом: „Економски аспекти преговарачких процеса Републике Србије и ЕУ, садржи темељно обрађене аспекте политике придруживања и сарадње, као и објашњења правне природе института „приступа“ и „придрживања“, уз владајуће принципе и начела.

Пето поглавље „Правни аспекти преговарачких процеса Републике Србије и ЕУ“, истиче неопходност усклађивања правног система Републике Србије са примарним и секундарним правим ЕУ и обавезу извршавања обавеза како садашњих тако и будућих држава чланица.

Шесто поглавље садржи закључна разматрања и поступак доказивања хипотеза.

У Закључку се констатује да су главна и помоћне хипотезе доказане. Такође, закључује се да ће брже отаварање преговарачких поглавља процес преговарања учинити успешнијим што ће скратити време пријема Републике Србије у чланство Европску унију.

На крају дисертације налази се литература коришћена у изради као и и прилог који садржи три графикана и пет табела са подацима добијеним током истраживања.

5. Остварени резултати и научни допринос

Докторска дисертација је усмерена на проширење и стицање нових сазнања о значају економских и правних аспеката у процесу приступних преговора Републике Србије и Европске уније.

Друштвени допринос:

Друштвени допринос рада огледа се у његовој могућој примени и значају за рад државних органа и институција у Републици Србији као једној од кандидата за чланство и држави која је отворила прва преговарачка поглавља. Такође, рад има своју друштвену вредност у упознавању шире јавности са поступком пријема и преговора са ЕУ, а нарочито са свим аспектима тог процеса који се тичу економских и правних критеријума које је сама Унија поставила као кључне за пријем нових чланица. Значај овог рада је и у извесном доприносу који се огледа у изградњи свести о потреби пријема у ЕУ као организацији која може допринети изградњи стабилног, правно и економски уређеног друштва које баштини све усвојене глобалне вредности савременог света и цивилизације.

Научни допринос:

Научни допринос рада огледа се у дескрипцији постојећих знања у вези са преговарачким процесом између држава кандидата и ЕУ. Све то са циљем да се јасније и поузданије уоче сви економски и правни аспекти преговарачког процеса. Научна сазнања која су проистекла из расправе јесу усмерена на истицање економских и правних аспеката процеса пријема Србије у ЕУ. У том погледу, допринос рада је и у томе да са научног становишта истакне примарни карактер правних и економских страна у току преговарачког процеса на релацији Србија и ЕУ.

Значај овог рада је истицање и представљање што потпунијег и јаснијег модела преговора држава кандидата за чланство у ЕУ, као најважнијег корака (отварање и затварање поглавља) у процесу пријему у унију. Научна обрада свих економских и правних аспеката која се појављују и могу се појавити у појединачном преговарачком поглављу од значаја је за ојачавање преговарачке позиције Републике Србије, као и могуће дефинисање захтева за транзиционе периоде или изузећа уколико их има у процесу преговарања, а што утиче на спровођење економских и правних тековина ЕУ.

Посебно је описана Европска организациона структура као и најважнији фактори-услови (политички, правни, економски, територијални) на основу којих се дефинишу принципи и начини преговарачког процеса и статус држава кандидата у свакој фази пријема у чланство.

6. Закључак

Сходно захтевима постављеним у упутству за израду завршних радова на студијама трећег степена, доле наведени чланови Комисије за писање Извештаја о оцени докторске дисертације: „Економски и правни аспекти процеса пријема Републике Србије у Европску Унију“, под менторством проф. др Драгана Михајловића, са задовољством предлажу јавну одбрану докторске дисертације под наведеним насловом.

У Зајечару, 07.02.2019. године

Чланови Комисије за одбрану докторске дисертације:

1. проф. др Драган Михајловић, ред. проф. Факултета за менаџмент у Зајечару

2. проф. др Небојша Теофиловић, проф. у пенз., Криминалистичко- полицијска академија, Београд

3. проф. др Миле Илић, ред. Проф., Педагошки факултет, у Врању

4. проф. др Радан Илић, ред. Проф., Правни факултет, Мегатренд Универзитета у Београду

5. проф. др. Томислав Радовић, ван. Проф., Правни факултет, Мегатренд Универзитета у Београду